

Kapitoly z dějin umění I

Okruhy otázek k písemnému testu

- 1) Předmět a metody dějin umění
/viz KDU_01.pdf/
 - a. Co je předmětem dějin umění?
 - b. Jaké uměleckohistorické metody znáte? Které metody jsou specifické pouze pro dějiny umění?
 - c. Připomeňte přímé předchůdce a první představitele oboru dějiny umění. Čím byly ovlivněny jejich koncepty?

- 2) Kánon krásy: estetická a posvátná geometrie
/viz KDU_04.pdf, Eco/
 - a. Který řecký sochař vytvořil kánon krásy a ve které době? Co to je?
 - b. Vysvětlete poměr zlatého řezu. Jak je využíván ve výtvarném umění?
 - c. Jak se kánon krásy uplatnil u Albrechta Dürera (v jeho výtvarném i teoretickém díle)?

- 3) Ikonoklasmus a ikonodulie: vztah judaismu, křesťanství a islámu k výtvarné kultuře
/viz KDU_05.pdf, Gombrich, kap. 5 a 7, části/
 - a. Vysvětlete pojmy ikonoklasmus a ikonodulie. Popište průběh ikonoklastické krize v Byzanci.
 - b. Ideovým východiskem ikonoklasmu je starozákonní kniha Exodus, 20, 4-5: "Neučiniš si sochu ani žádný obraz..." Jak tento příkaz interpretovali židovští učenci? V čem se jejich výklady odlišovaly? Jaké křesťanské výklady znáte?
 - c. Jaká byla podoba nejstarších staveb pro křesťanská shromáždění? Je taková stavba někde zachována? Jak se nazývají longitudinální křesťanské chrámové stavby? Kdy a od kterého typu staveb byla odvozena jejich dispozice?
 - d. Může, či mohla se v islámské kultuře uplatnit malba a plastika? Připouští islám figurální zobrazení? Pokud ano, uveďte konkrétní příklady.

- 4) Architektura: základní pojmy a klasické teorie (Vitruvius, Alberti)
/viz KDU_02.pdf, Kroupa/
 - a. Uveďte čtyři antické sloupové řády. Schematicky nakreslete sloupové hlavice.
 - b. Jaké tři základní požadavky má podle Vitruvia splňovat architektura? Kdo byl Vitruvius a ve kterém období bylo jeho dílo nejvíce studováno?
 - c. Vysvětlete (definujte) architektonické pojmy z glosáře (v elfu).
 - d. Jak chápal profesi architekta Leone Batista Alberti? V čem spočívá jeho význam v dějinách architektury?

- 5) Sochařství a malířství: základní pojmy (materiály a techniky) a klasické teorie
/viz KDU_03.pdf, Kroupa/
 - a. Čím se liší skulptura a plastika? Uveďte techniky, které lze zahrnout do těchto kategorií. Existuje ještě další kategorie sochařské práce?
 - b. Vysvětlete pojmy: bysta, ceroplastika, drapérie, kontrapost, ponderace, polychromie, reliéf.
 - c. Které schopnosti antických malířů vyzdvihoval Plinius? V čem soutěžili Zeuxis a Parrhasios?
 - d. Jaký byl Albertiho ideál umělce (malíře)? Jak Alberti definoval obraz?
 - e. Vysvětlete pojmy: en face, freska, iluminace, inkarnát, lazura, valér, vitraj.

- f. Vysvětlete pojmy: mimesis, skiografie, trompe-l'œil. Jak se koncept mimesis uplatňoval v antickém malířství?
- 6) Antické umění /dle přednášky/
a. Krétsko – mykénská kultura: architektura, nástěnné malby, keramika, sochařství
b. Období geometrického slohu: keramika, charakteristika
c. Archaické umění: architektura, keramika, počátky monumentálního sochařství, dórský a iónský sloh, vázové malířství
d. Klasické období: architektura – výstavba Athén, sochařství (Myron, Polykleitos, Praxiteles, Lyssipos, Skopas – kánon a jeho proměna), malířství
e. Helénismus: architektura, sochařství (nové typy, nová témata, odlišnosti od klasického období), malířství
f. Etruskové: architektura, sochařství, keramika, umělecké řemeslo
- 7) Periodizace dějin umění v pravěku, starověku a středověku
/viz Gombrich/
- 8) Románské umění
/viz Gombrich, kap. 9/
a. Vysvětlete pojem románský styl. Ke kterému období se vztahuje? Znáte jméno některého z umělců románské periody?
b. Co je vázaný systém románské architektury? Čím se od sebe liší regionální varianty románské architektury ve Francii? Popište poutní kostel St. Foy v Conques.
c. Popište základní rysy sochařství románského slohu.
- 9) Opat Suger, Bernard z Clairvaux a počátky gotiky
/viz přednáška, Panofsky/
a. Který autor spojující křesťanství s novoplatonismem ovlivnil opata Sugera při přestavbě opatského chrámu St. Denis u Paříže a v čem?
b. Opat Suger a Bernard z Clairvaux se názorově střetli v otázce pojetí sakrálních staveb. V čem se lišily jejich názory?
c. Kdy byla uskutečněna Sugerova přestavba opatského chrámu St. Denis u Paříže a jaký měla vliv na výtvarné umění?
d. Jaká jsou specifika architektury a vnitřní výzdoby u sakrálních staveb řádu cisterciáků?
- 10) Gotické umění ve 12.-14. stol.
/viz Gombrich, kap. 10, 11/
a. Popište šíření gotického slohu z Francie po Evropě.
b. Charakterizujte gotické malířství.
c. Kdo byl Villard de Honnecourt? Jaké dílo zanechal?
d. Popište St. Chapelle v Paříži.
- 11) Předrománské a románské umění v českých zemích
/viz Maliva, kap. 2, 3/
a. Jaké hmotné památky z Velkomoravské říše se dochovaly? Popište hlavní naleziště a významná díla.

- b. Čím se liší rotunda a karner? Jak je možno vysvětlit vysoký počet rotund v přemyslovských Čechách? Uveďte příklady.
- c. Popište sochařskou výzdobu kostela sv. Jakuba v Jakubu u Kutné Hory a románský tympanon kostela sv. Jiří na Pražském hradě.
- d. Připomeňte románské nástěnné malby v Čechách a na Moravě. Popište nástěnné malby v rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě.

12) Gotické umění v českých zemích

/viz Maliva, kap. 4, KDU_06.ppt/

- a. Vysvětlíte počátky gotické architektury v českých zemích v době vlády posledních Přemyslovců. Jaká urbanistická založení pocházejí z této doby?
- b. Znáte některá díla gotické knižní malby v českých zemích?
- c. Za jaké inovace vděčí evropská architektura a sochařství Petru Parléřovi? Popište jeho práce na Pražském hradě.
- d. Jak ovlivnil výtvarné umění císař Karel IV.?
- e. Z jakého materiálu a jakou technikou byla zhotovena hlavní sochařská díla krásného slohu? Uveďte alespoň tři konkrétní příklady.
- f. S jakým řeholním řádem a duchovním hnutím byl spojen krásný sloh? Znáte díla krásného slohu, která patrně souvisela s řeholním prostředím? Jaké aspekty krásného slohu kritizoval Mistr Jan Hus?

13) Umění italského quattrocenta /viz Gombrich, část kap. 12, kap. 13, KDU_07.ppt/

- a. Vysvětlíte počátky renesance: Kdy, kde a kým byla vytvořena první díla v tomto slohu? Uveďte jména tří umělců – architekta, sochaře a malíře.
- b. Vysvětlíte pojmy: renesance – rinascimento, quattrocento, cinquecento. Čím se lišil vztah středověku a renesance k antickému dědictví?
- c. Charakterizujte malířské dílo Giotto. Kdy žil? Jaký má vztah k renesanci?
- d. Fra Angelico, Andrea Mantegna a Sandro Botticelli: Charakterizujte díla tří malířů italského quattrocenta.
- e. Popište tvorbu sochaře Donatella. Jaké umělecké inovace jsou jeho přínosem?
- f. Popište architekturu rané renesance ve Florencii.
- g. Připomeňte kulturní historii Florencie v době quattrocenta.

14) Malíři starého Nizozemí: od van Eycků k Boschovi /Gombrich, část kap. 12, 14, 17/

- a. Jakou malířskou techniku používal Jan van Eyck? Uveďte příklady alespoň tří jeho obrazů. Kdo byl Hubert van Eyck?
- b. Popište triptych oltář Portinariů od Huga van der Goese. Znáte jiná díla tohoto umělce?
- c. Charakterizujte dílo Hieronyma Bosche.
- d. Připomeňte nizozemské malíře 15. století a počátku 16. století (kromě bratří van Eycků a H. Bosche).

15) Umění vrcholné renesance v Toskánsku a v Římě /viz Gombrich, kap. 15/

- a. Popište architekturu vrcholné renesance v Itálii.
- b. Charakterizujte život a dílo Leonarda da Vinciho.
- c. Charakterizujte život a dílo Michelangela Buonarrotiho.
- d. Charakterizujte život a dílo Raffaela.

16) Umělecké řemeslo středověku / dle přednášky/

- a. Nábytek: charakteristika, typologie, druhy dřev, tvarosloví, výzdoba

- b. Keramika: charakteristika, typy (dlaždice, kachle, nádoby), výzdoba
- c. Sklo: charakteristika, typy (vitráže, poháry), výzdoba
- d. Emaily: charakteristika, výzdoba, původ
- e. Zlatnictví: charakteristika, typy liturgických předmětů, výzdoba
- f. Textil: charakteristika, liturgický textil, výzdoba
- g. Řezba v kosti: charakteristika, výzdoba, původ

17) Umělecké řemeslo renesance /dle přednášky/

- a. Nábytek: charakteristika, regionální odlišnosti, typologie (truhla, kabinet, vargueno, příborník ad.), druhy dřev, tvarosloví, výzdoba
- b. Techniky výzdoby nábytku: intarsie, inkrustace, pietradura ad.
- c. Keramika: Majolika a fajáns: charakteristika, typy, výzdoba, původ
- d. Španělská listrovaná keramika: charakteristika, typy, výzdoba, původ
- e. Benátské sklo: charakteristika, typy, výzdoba, původ

Zdroje

Eco (ed.): *Dějiny krásy*. Praha 2005.

Gombrich: *Příběh umění*. Praha 1995.

Kroupa: *Školy dějin umění. Metodologie dějin umění I*. 2. vyd. Brno 2007.

Maliva: *Hodiny s výtvarným uměním českých zemí*. Olomouc 2001.

Panofsky: *Význam ve výtvarném umění*. Praha 1981.